

**VERSLAG
VAN DE MAAND. VERGADERING
OP WOENSDAG 10 JULI L.L.**

Aanwezig de heeren: Jos. Cremers, P. v. d. Linden, Edm. Nyst, J. Prick, Br. Bernardus, J. Beckers, A. Kengen, H. Versterren, M. Mommers, C. Willemse, A. Theunissen, J. Rijk, J. Maessen, L. Grégoire, P. Bouchoms, A. Pennartz, J. Mulken, Schulte en G. Waage.

Na opening van de vergadering door den **Voorzitter**, toont de heer **v. d. Linden** een aardig, groenachtig spinnetje en vraagt, of iemand weet welke soort dit is. 't Exemplaar zal ter determinatie opgezonden worden. De heer **Willemse** doet hierop een mededeeling over *Locusta migratoria* L. phase *danica* L. in Nederland. (Zie 't artikel in dit no.).

De heer **Waage** zegt, dat 't voorkomen van verschillende „phasen” ook aangetroffen wordt bij verschillende galwespen en vraagt, of iets bekend is omtrent chromosomen-aantal en -vorm bij de verschillende fasen. De heer **Willemse** zegt, dat hierover wel iets bekend is en verwijst den vrager naar: *Locusts and Grasshoppers* by B. P. Uvarov. (1928).

Enkele foto's en platen circuleeren om den aanwezigen een indruk te geven van de ontzagelijke hoeveelheid treksprinkhanen, die een zwerm vormen (Fig. 1).

De heer **Rijk** vermeldt de schenking van een complete Buffon en een prachtwerk getiteld „Kabinet van zeldzaamheden der na-

Fig. 1. Zwerm Sprinkhanen.
Uit „The Nat. Geogr. Magazine”

tuur”, 1771. Den goeden gever, Mr. Lamberts Hullerbrink een hartelijk woord van dank.

De heer **Rijk** vertoont eenige vlinders en een bladwesp, bestemd voor de verzamelingen van het Museum.

1. *Limnitis populi* L., ♂ (Nijmeegsche kapel), door hem op 21 Juni '29, toen hij met den heer Prick op excursie was, gevangen. Dat deze vlindersoort gaarne uitwerpselen bezoekt, werd ook nu bewaarheid. 't Eerste wat wij waarnamen, was een groote, zwart-fluweelige vlinder, die in glijvlucht op een koekeekje neerstreek. Bij hun nadering vloog hij even op, om na een meter of twee weer terug te keeren, waarbij hij in plaats van op zijn geliefkoosde rustplaats in mijn net belandde. Dit is het 2e exemplaar door mij gevangen. 't Eerste was te Gronsveld 13 Juni 1925.

2. *Dicranura vinula* L. (Hermelijnv�inder), gekweekt 21 Juni '29 uit een pop ontvangen van den heer Tilmans uit Geulle.

3. *Deilephila galii*, Roit. (Walstroopijlstaart) gekweekt uit een pop, door den heer Gielkens uit Brunssum afgestaan.

4. *Trichiosoma vitellinae* L. werd gekweekt uit een cocon, gevonden op een treurwilg te Maastricht. De Imago verscheen 2 Mei 1929.

5. De heer Rijk verzocht later nog bij te voegen dat de heer Prick en hij te Gulpen een tweede vliegplaats van *Thyris fenestrella* Sc. ontdekten, terwijl de heer Prick ze eenige dagen later ook te Ryckholt ontdekte, wat dus de derde vindplaats is in deze buurt.

De **Voorzitter** dankt den heer Rijk voor de schenking van 't gevangen exemplaar van *Limnitis populi*.

De heer **Mommers** vertoont een vrouwelijk exemplaar van den vlinder *Zeuzera pyrina* op 1 Juli l.l. te Heer gevangen in 't topje van een hoogen kerseboom.

Ook laat hij zien een exemplaar van *Polyporus squamosus* (No. 1469 uit Rickens Vademecum). Van dezen paddestoel, door Cool en van der Lek zeer typeerend Zadelzwam genaamd, vond hij te Gronsveld zeer groote exemplaren op een iep.

Wat de vraag betreft in „De levende Natuur” jaarg. XXXIII No. 12, of „de mollenvan- gers meestal mannetjesmollen van-

gen", meent dhr. M., dat het antwoord mogelijk wel opgesloten ligt in wat Dr. Ernst Schäff mededeelt in zijn boek: „Die wildlebenden Säugetiere Deutschlands", blz. 49. Men kan daar n.l. het volgende lezen: „Eigenartig ist nach Adams das Verhalten der weiblichen Geschlechtsorgane. Bei den noch nicht begatteten Weibchen ist die Vagina durch die Körperhaut völlig geschlossen; die in ihrem Aeusseren dem Penis ähnliche Klitoris ist äusserlich sichtbar und leitet den Harn nach auszen. So kommt es, dasz nicht begattete Weibchen den Männchen täuschend ähnlich sehen und leicht mit ihnen verwechselt werden, was wiederholt Anlass zu der irrigen Meinung gab, die Zahl der männlichen Individuen überträfe erheblich die der Weibchen".

Hetzelfde — maar dan ook nog voor eenige insecteneters, o.a. Sorex, halfapen en talrijke knaagdieren — kan men vinden bij: Schrader: „Aus dem Liebesleben der Tiere", blz. 103.

De heer **Maessen** toont een exemplaar van *Larentia capitata*, gevangen 28-5-'29 op de Meerssenerhei, terwijl de heer **Bouchoms** de spanrups van *Urapteryx sambucaria* laat circuleeren.

De **Voorzitter** vertoont twee brokken kalksteen (Moeraskalk), hem door den heere Alph. Theunissen ter hand gesteld en te voorschijn gekomen uit 'n ouden vijver van 't kasteel te Amstenrade.

De kalk heeft zich afgezet rondom 'n bundel biesen. De structuur der planten is nog duidelijk zichtbaar. Ofschoon de biesen voor 't grootste gedeelte door kalk geïmpregneerd zijn, behielden ze hier en daar haar cellulose. Zoutzuur doet de brokken kalksteen sterk bruisen.

Eigenaardig is 't, dat de kalk zich rondom de buizen duidelijk laagsgewijze heeft afgezet en van den buitenkant een harde bruinachtig glanzende couche vertoont, die ook met zoutzuur sterk opbruist.

Deze couche lijkt zoo op 't oog gezien in haar samenstelling op de schalen van tweekleppige weekdieren en bestaat dus ook uit kalk (parlemoerachtige).

Spreeker heeft wel eens hooren zeggen dat de vroegere vijvers rondom 't Amstenrader kasteel gevoed werden door bronnen, die daar ter plaatse 't water uit den grond deden opborrelen. 't Is niet onmogelijk dat deze bronnen sterk kalkhoudend waren. Ze schijnen in den loop der jaren opgehouden te hebben water te leveren.

Vervolgens doet spr. de volgende mededeelingen:

Houtsnip midden in Groot-Maastricht.

Half Juni van dit jaar vloog er op 'n binnenplaatsje van een huis in de Tafelstraat tegen den avond eene houtsnip ♂ aan. 't Beest werd levend gevangen, doch ging den volgenden dag dood.

De heer Nillesen, die den vogel opzette voor de Museum-collectie, deelde ons mee, dat hem bij de praeparatie bleek dat de houtsnip aan haar linkerzijde erg gehavend was. 't Beest had heel kleine testiculi.

Ergens tegen aangevlogen?... Of wellicht verwond door 'n roofvogel?... De vangst van dit beest, om dezen tijd van 't jaar, hier ter plaatse, is zeker merkwaardig en zou ietwat 't vermoeden kunnen wettigen dat de vogel misschien niet heel verre uit de buurt, ergens 'n nest heeft gehad. Van 'n „broedvlek" had de heer Nillesen echter niets kunnen waarnemen; hij was dan ook meer de meening toegedaan, dat 't 'n eenzaam rondzwervend exemplaar is geweest.

Bieten-uittrekkende Roeken.

'n Landbouwer te Merkelbeek kwam dit jaar tot de onaangename ontdekking, dat roeken zeer veel schade aanrichtten in z'n bietenveld.

Jonge planten werden met massa's door de vogels uitgetrokken. Hij meende, dat ze zulks waarschijnlijk deden bij 't zoeken naar voedsel (ritnaalden?). Nimmer nog had hij iets dergelijks op z'n akkers waargenomenn.

Massa-sterfte onder Zwaluwen.

In de laatste week van Juni heeft er 'n massa-sterfte onder zwaluwen plaats gehad.

Op één dag werden den heer Waage drie doode Gierzwaluwen door leerlingen gebracht.

Dienzelfden dag kreeg de heer Rijk ook 'n doode Gierzwaluw in handen. Tegelijkertijd vond men op 't binnenplein van de Sociëteit „de Unie", Vrijthof alhier, een nog wel levenden, maar doodzieken Gierzwaluw. Op de terreinen van 't kasteel te Geulle trof men volgens mededeeling van den heer Jacques Brouwers, dito's aan en op die van 't kasteel te Nyswiller eveneens 4, aliemaal ziek. Terzelf-

der plaatse (Nyswiler) werden niet minder dan 30 andere zwaluwen (huis- en boerenzwaluw) dood of hulpeloos ziek gevonden.

Meerdere leden hebben deze sterfte ook geconstateerd.

Niphargiden.

In 't Februari-nummer van 1925 deed Dr. Romijn 'n oproep voor toezending van Niphargiden.

Deze zoetwateramphipoden, welke voorkomen in bronnen en welputten, al of niet met pompen voorzien, werden tot nu toe voor wat Nederland betreft alléén gevonden in oude stroomgebieden van Rijn en Maas.

't Eerste exemplaar werd destijds gevonden bij 't pompen uit een wel bij Utrecht; later vond men ze te Haaften (Zalt-Bommel).

Voor wat Limburg betreft, werden ze enkele malen aangetroffen in waterputten te Oud-Vroenhoven, Gronsveld door Dr. Romijn, te Mesch door mij en door den heer Waage te Maastricht. In Juni l.l. zag ik een levend exemplaar uit den pastoreelen waterput (waarop 'n pomp staat) te Heugem.

De heer **Theunissen** toont vervolgens eenige foto's van zwerfsteenen in Z.-Limburg aangetroffen. De heer **Nyst** deelt mede, dat de Muurbloemen zeer veel hebben geleden van den winter. De heer **Kengen** vertelt, dat de treurige toestand van de brem, langs de spoorbaan Bunde—Geulle—Elsloo niet 't gevolg is van den strengen winter (zie vorig Maandbl.),

Fig. 4. Heremietkreeft gedeeltelijk verborgen in de schelp van een Wulk, waarop een zee anemoon.

maar dat dit komt, doordat de spoorweghelmingen zijn afgebrand.

Vervolgens toont de heer **Waage** een heremietkreeft met schelp en vertelt daar 't volgende van.

De heremietkreeft (*Eupagurus*, Fig. 2), is een zee-kreeft, waarvan 't voorste gedeelte door een chitinepantser goed beschermd is. Het achterlichaam echter is week. Dit weeke gedeelte bergt deze kreeft in een schelp, waarvan de eigenaar en bouwer wordt opgevreten. Vaak is de wulk (*Buccinum undatum*) hiervan 't slachtoffer. Bij gevaar trekt de kreeft zich in de schelp terug. Wordt zijn huisje hem te klein, dan wordt een grootere schelp opgezocht. Nu is zoo'n schelp vaak bezet met ruwe zeerasp, dat is een dier verwant aan onze zoetwaterpolyp. Honderden polypjes van de zeerasp bedekken de schelp als een bruin-grijze korst. Ze leven van den afval van 't voedsel van den kreeft. Omgekeerd heeft deze voordeel van de polypen, want zij maken de kreeft moeilijker aantastbaar door 't bezit van netelorganen, d.z. organen, die pijltjes afschieten bij aanraking. Ook de kwalen hebben netelorganen. Hier leven dus twee organismen samen, zoo, dat zij er beiden voordeel van hebben. Zoo'n samenleving noemt men mutualistische symbiose. Een andere heremietkreeft leeft in symbiose met een zeeanemoon en dwingt deze mede te verhuizen, als hij een andere woning betreft.

Ten slotte toont Br. **Bernardus** een aantal gekweekte en wilde planten.

Te 8 uur sluit de Voorzitter de vergadering.

GELE DOOVENETEL (*Galeobdolon luteum*).

is in ons land alleen bekend in de var. *montana*.

In 't bosch te Ryckholt en St. Geertruide groeit echter ook de var. *vulgaris*.

Na ze eenige jaren naast elkaar gekweekt te hebben ook met Z.-Europeesche planten, blijkt dat 2 verschillenmerken bestendig zijn; *montana* heeft langovale bladen met spitsen top en spitse tanden; de bloemen zitten in kransen van 12; *vulgaris* kortovale bladen met meer stompen top en tanden, de bloemen in kransen van 6.

Er zijn nog wel meer verschillen, maar deze zijn niet zoo standvastig.

't Is wel waarschijnlijk dat de var. *vulgaris* hier nog op meer plaatsen voorkomt.

Of ze evenveel varieert in beharing, bladvlekken, kelktanden, teekening en vorm der bloem-